

LA VETLLADA.

SETMANARI POPULAR.

INSTRUCCIÓN DE LAS CLASES OBRERAS.

Instrucción del poble. Véus aquí un crit que llansan totas las llenguas, una frase que ha passát á ser comuna y fins vulgar, un lema que totas las fraccions pretenen escriurer en sa bandera, lema que proclamát en tots los pobles es la expressió més fidel d' una necessitat de la época present. Pero es mòlt sensible que aquesta necessitat per tots regoneguda no sia per tots igualment remediada; puig mentres molts miran ab completa indiferencia eixa plaga social anomenda ignorancia, no pochs tractan de curarla per medis oposats á sa curació. ¡Ceguera lamentable, que priva á la societat dels beneficis inmensos de la ilustració verdadera, á la vegada que li ocasiona 'ls mals innumerables que porta la ignorancia ó la falsa ciencia! L' home déu ésser instruhit; sa naturalesa ho exigeix, sa qualitat de ser sociable ho demana; per consegüent es necessari obrir gran camp á la instrucció, hont trobi aquell lo coneixement de quant li pertoca saber pera alcansar lo fi elevadíssim per lo qual ha sigut criat. Los poble aixecan pel home de lletras espayosas universitats, famosos col-legis, escolas especials, més aquestos grans centros del saber nosón certament pel pobre obrer, que necessita del temps y de sos recursos pera la subsistència de sa familia.

De aqui la necessitat d' altres establiments d' educació en los quals sèns que 'l pobre tinga de privarse del temps que necessita pera guanyarse la vida, pugan adquirir la instrucció més proporcionada á sa classe. Aquells són las escolas nocturnas hont l' artesá y 'l pagés dedican á profitosa ensenyansa 'l temps que deurian emplear en lo descans y tal vegada en frívols passatemps ó en danyosas diversions.

Pero ¿quina instrucció bastará á la classe treballadora? ¿Pot ser la que entera al home del modo de trobar major felicitat en aquesta vida prescindint enterament de sòn etern porvindre? ¡Ah! per més que un y altre dia 'ns vingan dient que l' obrer per res necessita de religiosa instrucció, que li basta saber cóm ha de manejar l' eyna que més bon jornal li dóna, cóm ha de gosar més en aquest mon infelis; la rahó, la experiència, la historia y 'ls homes més sabis nos asseguran que ab la instrucció sèns la educació moral y religiosa la societat seria una utópia, la familia una farsa y l' home una fragil canya combatuda sens treba per lo furiós vendaval de las passions. ¡Que l' obrer no necessita d' instrucció religiosa, ! donchs quí curará las feridas de sòn cor bocineiját ab freqüencia per la adversitat y per la desgracia? ¿Quí l' aixecará del abatiment en que 'l sumergeix la pobresa y la miseria? ¿Tal vegada sa conciencia? ¿Pero que es aquesta sèns la religió sino un fantasma? ¿Pot ser los concells dels sèus amichs? ¿Pero quina dolsor han de tenir aquestos sens lo bálсам de la caritat? ¿Tal vegada la filosofía...? Mès que pot fer la ciencia per l' ánima si aquesta nega sa existencia y repel-leix ab despreci sòn etern porvindre? ¡Ah! per l' home que sofreix, per l' home que 's troba abatut per la pesanta llosa de la desgracia, no hi ha altre consol que la esperansa en la bondat infinita d' un Deu que recompensa ab goigs infinits las miserias de la vida, y que si ve al mon se complau tenint sòn bressol en la pobra casa d' un fuster, que tria per amichs y confidentes sèus á pobres pescadors, que recorra 'ls pobles y predica en las ciutats seguit de turbas de pobres y malalts y que mor ignominiosament, despullát, en mitj de dos lladres en lo cim més alt de la montanya del Calvari.

La història y la rahó confirman que una societat no pot viurer ab vida ufanosa y tranquila

sens ordre moral y sens justicia, y que la lley humana y 'ls medis purament humans de que disposa no són per si sols prou efficassos pera mantenir l' ordre social, ni la justicia. Podrán castigarse 'ls crims pero ja veyem ab lamentable freqüencia quan impotents són pera prevenirlos y en molts cassos fins pera castigarlos. En una societat, pues, hont la moralitat no tinga assento en l' interior de la consciencia no 's pot esperar seguretat pera la vida, pera la hisenda, pera la honra; ni bona fé en lo comers, ni mansuetut en lo rich, ni tranquil resignació en lo pobre, ni pau eu l' estat, ni felicitat en la familia.

Pero la moralitat no pot tenir solit lo fonament en la consciencia si una cosa superior á ella mateixa nola penetra, fiscalisant y sancionant eficazment sos projectes. ¿Quín profit trauria l' home del coneixement del be y del mal moral si no hi hagués més recompensa del primer ni més cástich del segon que la tranquilítat ó 'l remordiment de sa propia consciencia? ¡quán facilment se veuria apagada la veu tranquilad' aquesta pél ardent bramoleix de las passions! Per xó tots los pobles han judicat necessaria la instrucció religiosa pera conservar los interessos de la societat.

¡Quán fora de camí van los que tractan d' arrancar de la instrucció la ensenyansa religiosa! ¡Ay del mon lo dia en que deixi d' ensenyarse als noys y á la jovenalla las nocions del deber y s' ofegui en sòn cor la esperansa del premi á la virtut y del cástich al vici y al crim! L' ordre desapareixeria d' aquesta terra miserable, 'ls fills se revoltarian contra 'ls pares, no hi hauria llassos en la familia, ni pau en l' estat, ni respecte á las lleys, ni amor á la virtut, ni temples, ni alars, ni patria, ni honor: l' egoisme, 'l vici y 'l crim: veus aquí 'ls mónstruos que s' aixecarian en mitj de tantas runas.

No es aixó una vana il-lusió, per desgracia es una terrible veritat que la historia confirma, aixís com també 'l temor que s' experimenta en tots los cors devant l' estat verdaderament alarmant de la actual societat. Tothom véu que la humanitat segueix un camí errát; que s' ha omplenát d' orgull veyent los adelantos de civilisació moderna; que l' ha cegada 'l brill enlluernador dels sumptuosos palaus, luxosos mobles y costosos trajos qual riquesa ratlla en deliri; y que de tal modo está fora de sí, que ni sap, ni véu, ni sent que mentres uns ostentan en multiplicadas exposicions als ulls cobdiciosos d' ignorants multituts los prodigis de la ciencia, de la industria y de las arts, altres se complahuen repetint

á la orelles dels obrers: «¿Veyeu totas aquestas maravellas de la civilisació, veyeu aquestos luxosos mobles, veyeu aquestos richs serveys de taula destinats á contenir los mes esquisits menjars? pues pera possehir tot aixó ha sigut unicament criat l' home, y ja que ab vostre modest treball no podeu cumplir aquest fi únich de la vida humana, darrera la qual no hi ha un més enllá, no dupteu, llansarvos dessobre de la presa y repartirvosla.»

D' aquest modo ab impia y cruel feresa van esmicolant una á una las fibras del cor del pobre; van derramant en ell lo fel del odi y de la enveja en lloch del bálsam consolador de la esperansa; van destruhint tot sentiment de benevolencia, d' amor y de caritat pera substituhirlo ab los de malavolencia, de rencor y de venjansa.

Lo mal es gravíssim, y si prompte no s' acut ab remey eficás, mentres la generació actual aixeca palaus y teatros, celebra exposicions, hermoseja ciutats, foreda istmes y montanyas, llansa ferro-carrils pel ayre y espargeix per tot arreu las arts del luxo y del plaher, tal vegada li será precis suspendrer sa tasca dominada pel mónstruo de la revolució, que reproduhirá en gran escala en totas las capitals d' Europa 'ls horrors que per breu espay de temps presenciá la que 's tenia per centro y per empori de civilisació y cultura. Espanta certament pronóstieh tan fatal; pero no cal desmayar si posem á temps la única barrera possible al torrent furiós que 'ns aménassa, y busquem l' únich remey per la gravíssima malaltia del mon: aquella barrera, aquest remey es la instrucció moral y religiosa de las classes obreras. No descuydem un assumpto tan interessant mentres hi som á temps, y recordem que si un dia la civilisació romana fou destruhida pèls bárbaros del Nort, la d' Europa pot sér molt be destruhida pèls bárbaros de la corrupció moral.

J. Franquet.

REDEMPCIÓ.

Fides.

D' hora baixa quan lo dia d' aquest mon á poch á poch s' en va, com sol una mare del bres hont son fill s' adorm, ab petjades que no 's senten ab cants de que apaga 'l so,

sense deixar dels seus ulls
 l' infant que du sempre al cor,
 quan al mon lo dia dona
 son darrer esguart de foch,
 dihentl'hi: espera á demá
 que 't torn la llum de consol,
 s' aixeca aleshores l' home
 congoxat per la dissort,
 y guaytant la terra trista
 ab ulls qui ploran sens plors,
 ab greu complant aixi esclata
 y obre al bon Deu tot son cor:
 Pare meu, amich del orfe,
 lluny de vos no hi ha conort,
 en tot lo mon que creareu
 no s' hi troba ni una flor
 d' odors de vida per l' ánima...
 totes les donan de mort.
 Desolada está la terra,
 dosolat esta lo cor,
 l' ánima sent l' infinit
 y aqui no 'l troba p' en lloch.
 L' eternitat tè l' estatge
 de nostre mon ben aprop,
 perque jo la sent, la sent
 per hont se vulla m' acost:
 la sent al trencar del auba,
 la sent al pòndres lo sol,
 la sent quan mir un infant,
 la veig quan l' home se mor.
 Pare meu, amich del orfe,
 jo sent la vida, la toch,
 y ma vida 'm dona llágrimas
 y 'm dona 'l mon desconort.
 surt lo sol cada matí
 y cada capvespre 's pon,
 sempre naix ab alegría
 y de tristesa se mor:
 la claror afanys du el ánima
 y la vesprada condol,
 y ve la nit ab sa fosca,
 l' esperit cansat no dorm,
 tot se cobre d' un vel negre
 com si tothóm hagués mort.
 sols en lo cel les esteles
 lluhèn com cirís de dol,
 ab que vetlassen los ángels
 del mon sense ánima 'l cos.
 Pare meu, amich del orfe,
 miral, que 's troba tot sol,
 y no hi ha pena mes gran
 que la soletat del cor....

Deu va sentir la veu trista

la trista veu de dissort
 ab que l' ánima cridaba
 cercant vida, espay, amor.
 Y obri los cels, y 's va veure
 de l' Eternitat lo sol,
 llum sens núvols, infinita,
 clarejant lo temps per tot.
 Y 's va veure com sortia
 tot lo mon d' en poch en poch,
 cada paraula de Deu
 era nna nova creació.
 Llum, firmament, mar y terra
 y les esteles y 'l sol,
 y 'l primer home y la dona
 fets á imatge del Créador,
 fonch l' obra de sis paraules:
 un miracle cada jorn.
 Y en lo llibre de sabiesa
 que sols la fe llegir pot,
 Deu á un full posava: vida,
 y á un altre escrivia: mort.
 La vida, la ley de Deu
 fonch esquinsada: en lo cor
 no ha tingut mes l' alegría
 de la innocencia son lloch.
 Mes quan la justicia eterna
 portava 'l home á la mort,
 una verge, de Deu filla,
Misericordia es son nom,
 cridá: clemencia! y tornava
 l' esperansa á tots los cors.
 L' encrehuat al pal d' afronta
 Jesús, ver Deu y ver hom,
 digué: la ley es ma creu,
 ma creu es la ley d' amor:
 prenga ma creu qui 'm segueca
 sens ella no hi ha conort.
 Del Calvari de les hores
 naix lo riu d' etern consol
 qui brolla, salta y s' escampa
 y va regant tot lo mon:
 l' amor sens fi qui 's la pau
 de los homes de bon cor;
 l' amor del martre qui posa
 joyós al tallant lo coll;
 l' amor qui solament plora
 quan en l' ample vall de plors
 sent la rialla del ergull
 damunt lo mon qui se mor.

MIQUEL VICTORIÁ AMER.

 LA VEU DEL PARE SANT.

De nou s' ha fet sentir aqueixa, ab motiu de las lletras Apostólicas en las quals concedeix Lleó XIII un Jubileu extraordinari á tots los fidels cristians. Sempre la paraula del Papa es rebuda ab verdader respecte y veneració per los seus fills; però hi ha vegadas en que á mes de aixó causa un particular efecte, degut sens dupte, á las circumstancias en que 's publica y á las novas ensenyansas que ofereix.

Aixó precisament es lo que ha passat ab la nova Enciclica de Lleó XIII.

Avuy que la societat pareix enterament agitada y comoguda per diversos y contraris sentiments que la tenen sumida en un verdader malestar; no acabantse de fer carrech de sa verdadera situació; es sobre manera important la paraula del Papa que ressona de una manera particular en mitx de la general confusió com lo crit del centinella avansat del poble de Israel anunciant la proximitat dels inimichs, com la veu del Supremo Pastor que recorda á sos fills los debers que 'ls lligau ab Deu y ab sos germans.

Basta llegir lo indicat document pera veurer com coneix lo Papa la trista situació de nostra societat lamentantse de los mals que la afligeixen y queixantse de las injustas persecucions que sofreix la Iglesia. ¡Oh! com afligeix lo cor veurer com, despres de enumerar las mil maneres de que 's valen los enemichs de la Iglesia pera arrancar la fe de los seus fills, fins en la mateixa capital de la cristiandat y devant mateix del Papa, acaba aquet ab eixas paraulas que no poden llegirse sens conmovió: «Lo trist espectacle de tals fets, en tant mes nos conmov, en quant Nos veyem impossibilitats á posarhi remey, com ardentment voldriam. Puig verament estem mes a l' domini de nostres enemichs que en poder Nostre; y fins l' us mateix de la llibertat que se 'ns consent, no te per cert gayre fonament de estabilitat y constancia, podent, com pot, un altre á son arbitre llevarlo ó amimvarlo.» Y de pás fa notar las tristas conseqüencias de eixa guerra á la Iglesia, que negant la Autoritat de Deu, unich fré para contenir 'ls pobles, cau seguidament per terra la autoritat dels governans que sols te son apoyo en aquella, y per consegüent la ruina y mort de la societat.

¡Ah! si 'ls Governants deixant apart las exigencias de secta s' acullissen á las ensenyansas de la Iglesia úniques que poden ferlos estables y felissos, no tindrian que deplorar las tristas conseqüencias de sa conducta contra de aquella y en favor de sos enemichs!

Potser encara hi serian á temps á tornar enrera, y aixó es lo que han de fer si volen deteñir novas y mes terribles tempestats.

Com únich remey á tants mals aconsella lo Papa la oració, mes la oració general en comú, concedint al efecte un nou Jubileu que comensá lo dia 19 de Mars, festa de Sant Joseph, y terminará lo dia 1 de Novembre pera los qui vivim en Europa.

Si 'l Papa ha concedit aquest nou Jubileu despres de tan poch temps que ha passat desde lo últim, es tan sols per las circumstancias críticas per que atravessa nostre Mare la Iglesia.

Com bons fills debém tots ajudarla.

Aprofitemnos donchs de aquella gracia, y á pregar per la Iglesia y per las intencions del Sumo Pontífice Lleó XIII.

J. S. y J.

 LA CUCA DE LLUM.

Lo fill del rey d Orlan se passejaba
En fresca nit d' histiu per son jardí,
Una cuca de llum allí brillaba
Y 'l fill del rey alegre la cullí.

Un gran falcò que als nobles ne seguia
Vejent l' insecte hermós en mans del rey
Digué al animalet, (ab gelosia)
«Bonica n' es ta llum, gran ton servey.

D' entre 'ls cuquets que animan la natura
Tu brillas en lo mon com estel rich,
Oh bell insecte! 'l brill de ta hermosura
Me té robat lo cor, sò ton amich.»

Acabat lo plaher de la vetllada
Plegá lo fill del rey sa diverció,
Y la cuca de llum, abandonada,
Quedás arrapideta en un racó.

Lo brau falcó mes tart se passejaba
Volant sobergament per lo jardí.
«Amich, l' aucell!» la cuca li cridaba,
Y lo falcò respon, — «ixme de aquí!»

«Vil cuch rastrer de migrolada vida
 ¡Que tinch que veure ab tu, jo, noble aucell?»
 Y la cuca de llum tota enclongida
 S' amaga tremolant sota un clavell.

Mentres t' aguantí la potent fortuna
 Amichs aduldors no 't faltarán;
 Si 't abandona un jorn, veurás tot d' una
 Com molts qu' eran amichs ja no ho serán.

JOAN PLANAS Y FELIU.

Mala fé de un periódich.

Lo *Diari Catalá*, que 's publica en Barcelona ha montat redacció en las tres restans provincias catalanas. Hem de confessar que sos redactors de Girona responan admirablement á las doctrinas que defensa aquell periódich aixís com també á las tendencias de són estrambótich catalanisme, puig desde que envian llurs retalls ó noticias al colega barceloní no s' han descuydat casi cap dia de criticar á digníssims sacerdots, menyspreant y ridiculísant las creensas dels nobles y religiosos habitants d' aquesta ciutat.

Los redactors gironíns del «Diari Catalá» no s' havián atrevit fins hara á comensar sa campanya anti-católica en las planas de la premsa local, puig saben molt bé que la població de seny de Girona, que es *oscurantista* y molt *retrograda*, hauria despreciat com se deü una publicació en la qual ab tant descaró y nuesa s' hagués fet mofa de fills digníssims de nostra terra pèl sol *delicte* de vestir sotana, y predicar la doctrina y la moral católicas; per xó 'ls ha semblát més convenient fer gala de són odi al sacerdoti en las planas del diari anomenát, y alsantse la careta comersar en nostre natiu llenguatge sa dolenta propaganda.

Lo dium enge prop passat inaugurarà sa tareya a redacció Gironína ridiculísant al zelós missionista mossen Bech, perque desde la trona d' una iglesia de Banyolas recomaná als seus oyents que no assistissen al teatro á veurer 'l drama *La Passió*; després ha estés sos insults á un ilustrat y simpátich sacerdot despreciantlo ab rancunia; tampoch ha descuidat al sabi jesuita P. Celesti Matas, que ab sos sermons plens de profitosa ensenyansa, y predicats ab un fervor admirable cautiva 'ls cors de són nombrós auditori, que cada dia espera ab novas ánsias escoltar la veu

del modest fill de S. Ignaci; y la imprudencia y desvergonyiment han arribat fins al punt de portar á las planas del diari á una coneguda familia d' aquesta ciutat afligida avuy per una tribulació gravíssima, ab la sóla idea de ferir ab enmatzinada ploma á un sagrament de la Iglesia santa.

Aixís comprenen la missió del periodista certa mena d' escriptors, los quals ab deliberat proposit se valen de la influencia de la premsa pera portar á cap sa propaganda anti-religiosa; aixís comprenen lo catalanisme alguns fills de nostra honrada terra 'ls quals avans que trevallar pera resucitar nostras proverbials llibertats nostras antigas y veneradas, costums se valen de nostra hermós llenguatge pera fer esment de sas preocupacions contrarias á la moral y á las creensas católicas, y llansan sens to ni so 'l veri de sa llengua y de sa ploma contra l' indefens sacerdot. ¿Es que tal volta mereix censura la conducta del zelos missioner que recorda als seus oyents la prohibició del Prelat diocesá d' assistir al teatro hont se representa 'l drama citát? ¿Es censurable que un eloqüent orador defensi ab valentía catalana desde la trona la veritat católica contra 'ls enemichs de tota mena que avuy li fan guerra d' amagát y publicament, que cridi contra 'ls vicis innumerables que van consumint nostra moderna societat; que ensenyi als ignorants en materias religiosas, que són moltíssims avuy dia, 'l camí del be, de la veritat y de la justicia? ¡Ah! certs homens nó comprenen que hi puga haver altre llibertat que la que 'ls deixi vomitar á ells sols lo que be 'ls aparegui, tractan d' imposar al próxim són criteri casi siempre tonto y escabellát. La llibertat que volen aquestos escriptors es la d' aquell personatge de la sarsuela *La Marsellesa*:

«El pensamiento libre
 Proclamo en alta voz
 Y muera quien no piense
 Igual que pienso yo.»

Aquí hauriam posat punt final, pero be mereix un párrafo més un solt publicat en lo número del dimars últim referent á la *Associació Literaria* de Girona. Creyém necessari publicar-ne un retall pera que nostres llegidors pugan compendrer tota sa malicia y dolenta intenció:

Fundada ab l' objcte de fomentar la literatura, (*La Associació literaria*), no fa altra cosa que celebrar un certámen anyal, ab lo qual consegeix ben poca cosa més que animar un xich las firs de Girona. Are, per lo que respecta á tendencias, ab pena hem de confessar que son més reaccionarias de lo que convé,

y que existeix en la mateixa la incompreensible costum de que tots los anys ha de figurar en lo Jurat un pare capellá, encare que sos coneixements literaris no passin dels que acostuman á tenir nostres lectors de montanya.

Aixó, com pot suposar tothom, es molt mal vist por part de l' element lliberal gironí, pero l' Associació fá 'l sort á las justas queixas de tothom, fins al punt de que aquest any ha ficat en lo Jurat á un tal D. Joaquim Gou, presbiter molt conegut á casa seva y que fins are no ha escrit en lloch, ni es orador sagrat, ni ha mostrat jamay sos coneixements en historia ni en literatura: en fí, es alló que 'ls castellans sólen dirne un *capellá de missa y olla*, tan bona persona com vostés vulgan, però res més.

Si aquest solt s' hagués publicat en un periódich local tal vegada li hauriam donat la callada per resposta, puig al acabar-lo de llegir tothom podrà veurer que en ell se ment á la descarada; pero com lo *Diari Catalá* 's llegeig en las quatre provincias del Principat nos ha semblat convenient contestarlo, perque en ell se fereix directament á la *Associació Literaria* Gironina aixis com també als digníssims sacerdots que han sigut elegits fins are pera formar part del Jurat calificador. Deixant á part la gran honra que dona á la *literaria* 'l tenir tots los anys un capellá en lo Jurat, aixis com també la conveniencia de que 'l clero prenga una part activa en lo modern renaixement literari, puig si fins ara 'l clero ha sigut qui ha servát la tradició, la moral y las hermosas costums de la terra, avuy més que may li convé treballar perque no minven tan prehuats tresors, selvantlos de la apestada influencia de las doctrinas forasteras; nos concretarém donant á coneixer alguns dels distingits sacerdots, que recordem en aquest moment, los quals durant los nou anys que conta d' existencia la *literaria*, han sigut elegits pera 'l Jurat, y això sol bastará pera contestar al insolent que diu que *sos coneixements no passen dels que acostuman á tenir sos lectors de montanya*.

Mossen Piu Pi y Vidal, Doctór en dret civil, poeta y escriptor catalá, avuy Canonge de Vich y digníssim Vicari General d' aquell Bisbat. Mossen Salvador Quintana y Puig, Doctor en Teología per la universitat de Bolonia y Canonge Penitenciari de nostra catedral. Mossen Celestí Ribera y Aguilar, Doctor en Teología, ex-Secretari d' aquest Bisbat y orador notable. Mossen Lluís Pardo y Delgado, Canonge de nostra Seu, lletrat y orador notable. Mossen Joseph Sagalés, llicenciat en Teología y Dagá d' aquesta Seu,

Mossen Joseph Ribas y Mossen Pere Coliell, lo primer Doctór en Teología y 'ls dos oradors notables.

Dos paraulas apart dirém respecte 'l nomenament de nostra estimát amich Mossen Joaquim Gou, Pbre. que fou elegit lo diumenge prop passat pel Jurat del Certámen esdevinador.

Mossen Joaquim Gou y Solá es un sacerdot molt conegut fins *fora de casa seva*; 'l coneixen sos deixebles del Seminari, d' ahont es catedrático per nomenament del Prelat; lo coneixen molt be sos condeixebles de la universitat de Barcelona, y sabem que 'l tenen en molta estima sos digníssims professors de la mateixa D. Joaquim Rubió y D. Manel Milá, entre altres, puig en la universitat catalana obtingué Mossen Joaquim lo grau de Llicenciat en Filosofia y Lletres, ab la honrosa circumstancia d' haber guanyát lo títol per oposició. Molt més podriam dir en elogi del jove sacerdot pero temem ofendre sa modestia. Ab lo dít basta y sobra pera col·locar en lo lloch que 's mereix á la redacció gironina del *Diari catalá*.

Certament desitjariam véurer en las planas d' aquell periódich los títols literaris del autor del solt, los quals de segur no són poch ni molts, puig si aixis fós no s' entretindria en escriurer lo que mes amunt han vist nostres llegidors.

Pregunta per conclóurer quán s' acabarán en la *literaria* de Girona *aquestos perniciosos ressabis d' ultramontanisme*, sò es quán deixarà de figurar la sotana en lo Jurat; ¿quán? quan se perdi la mena d' aquestos escriptors de pega, d' aquestos catalanistas borts capassos de llansar un grapat de fanch sobre l' escut gloriosíssim de la PATRIA, de trepitjar lo dolcíssim lema de la FE y d' escupir ab sa verinosa saliva 'ls tendres sentiments del AMOR.

Be desitjariam una rectificació en las planas del *Diari Catalá* pèl bon nom de la *literaria* y pèl honor dels sacerdots ofesos, pero no 'ns atrevim á demanarla perque esperar noblesa y bona fé de certa mena d' escriptors es alló que dihuen los castellans: *demanar peras al olm*.

Crónica General.

Dem llegit en nostre colega lo *Correo Catalán* la notable *Protesta*, que los Prelats de la provincia eclesiástica de Tarragona han diri-

git á D. Alfons contra la circular, que 'l Ministeri de Foment doná á 3 del mes passat sobre la ensenyansa.

En la impossibilitat de transcriure-la tota, ne farem un extracte pera que nostres lectors vegian com vetllan pera conservar pura la veritat los qui son posats per Deu pera vigilar en nostra terra y procurar que l' error no 'ns enmantsini nostras ánimas.

Comensan los Prelats dient que la circular mentada 'ls hi ha causat dolorosíssima impressió en son ánimo de Bisbes, de católichs y de espanyols.

Passan despres á demostrar la il·legalitat de la circular, que infringeix lo article 11 de la Constitució y lo 2ª del Concordat avuy vigents en Espanya. Exposant los motius en que 's funda lo Ministre en la circular, objecte de la protesta, continuan:

«Dignes V. M. fixar sa real atenció en que «la independencia de la rahó humana y la absoluta llibertat del pensament y de la ciencia es «en filosofia error monstruós, porque sient l' home criatura de Deu, de Deu dependeix la rahó humana y tot l' home; y no solament de Deu, «sinó també de la autoritat de la Iglesia, á la «qual Deu ha volgut someterlo en las cosas «que 's refereixen á la Religió y á la fé divina; y «devant de la fé es no sols error estigmatizat en «lo art 3ª del *Syllabus*, expressat ab estas paraulas: «La rahó humana, considerada sens relació alguna ab Deu, es arbitre únich de lo verdader y de lo fals, de lo bo y de lo mal, es lley «de si mateixa y li abastan las forsas naturals «pera procurar lo be dels homes y dels pobles» «y fins es una enorme heretjia condemnada en el «cánon 2ª del cap. 4^t del Concili ecuménich Vaticá, que diu al peu de la lletra: *Si quis dixerit «disciplinas humanas ea cum libertate tractandas «esse, ut earum assertiones, etsi doctrinæ revelatæ adversentur, tanquam veræ retineri, neque ab «Ecclesia proscribi possint; anathema sit.* Y continuan los Prelats dient, que la ciencia, que pretenen los anti-católichs, may podrá ser la verdadera ciencia, puig avuy se apoya en un sistema pera demá fundarse en un altre porque no considera prou bo 'l primer, sempre inconstant si no va guiada per la fé, y que la fé no es rémora de las ciencias, no fent mes que guiarlas detenint-las tan sols quan en sa imprudent carrera van precipitarse en los abismes del error.

Terminan demanant á D. Alfons que impedeixi los mals que se seguirán si s' admetés la teoria

que soste la mentada circular, y que serian gravement perjudicials pera la Iglesia no menos que per l' Estat.

Baldament sia oida com se mereix la veu de nostres Prelats; y Deu fassa que no cayguen sobre nostra pobre Pátria los mals que ab tanta rahó temen.

—Lo setmanari *La Colmena de Igualada* publica en sòn número corresponent al dia 27 de Mars la protesta que 'ls districtes de las quatre provincias catalanas dirigeixen als poders del estat contra la projectada unificació de Códichs, demanant la conservació entera de nostre dret. Ab aquest motiu lo colega igualadí posa com á introducció á la protesta algunas atinadas consideracions recordant que si be en lo Códich en projecte s' admet continuarhi com lleys especials per una provincia ó régimen foral aquellas institucions més principals y que unaniment se regonega necessaria sa conservació, aquestas lleys naixerian mortas porque vindrian penetradas é informadas ab l' esperit general del Códich, y si 's trasladessen á ell ab tota sa puresa prest moririan per son complet antagonisme ab aquell esperit. Fa notar luego la necessitat pera Catalunya de que 's conservi nostra venerable legislació ab tota sa puresa é integritat si 's vol salvar la organisació de nostra familia y de nostra propietat, que Catalunya ha de conservar perquè á ella déu sa prosperitat y sa grandesa. Acaba 'l colega adherintse ab entussiasme á la protesta demanant firmas pera continuarhi.

Felicitem á *La Colmena* y recordem als propietaris del districte de Girona la necessitat d' elevar també sa protesta, donant una proba de sòn amor á Catalunya y de la verdadera germanó que 'ls lliga ab los demás districtes del Principat.

—Dimars lo 11-lm. Sr. Bisbe terminá la Santa Visita de la Iglesia Catedral. Segons noticias, que creyém fidedignas, feya mes de un [sigle y mitj que no s' havia celebrat la Sta. Visita en la mentada Iglesia.

—Diumenge passat la Associació literaria de aquesta ciutat se reuní pera la renovació de càrrechs en la junta directiva y jurat calificador pera 'l certámen de aquest any, los quals quedaren constituhits de la manera següent:

JUNTA DIRECTIVA. D. Emili Grahit y Papell. *President*, D. Joaquim Espona y de Nuix *Vice-president*, D. Enrich Martinez y Dalmau, *Tresorer*, D. Ernest Vivas y Bacó, *Bibliotecari* y Don Pere de Palol, *Secretari*. JURAT CALIFICADOR, D. Celestí Pujol y Camps, D. Joaquim Gou *Pbre.* y

D. Artur Vinardell y Roig. Suplents D. Joan Planas y Feliu y D. Joaquim Grau y Prats.

—L' Il·lm. Sr. Bisbe de Avila passá dimecres per esta ciutat en direcció á Port-Bou al objecte de benehir la suntuosa y elegant iglesia, que en aquell poble ha fet construir lo Sr. Planas, gerent de la companyia del ferro-carril de Tarragona á Barcelona y Fransa.

—Los ajuntaments de Figueras, Amer y alguna altre població de importancia han sigut suspesos posteriorment á la suspensió del de aquesta ciutat.

—Ha sigut declarat cessant en lo càrrech de administrador principal de correus de aquesta provincia D. Joaquim Ruiz, director de *La Lucha*, y nombrat pera succehirlo D. Vicens Piera, director del *Teléfono Catalan*.

—Ha visitat nostra redacció *El Constitucional*, periódich trisetmanal que 's ha comensat á publicar en esta ciutat, y que pertany al partit que son nom indica. També hem rebut *El Olotense* y *El Ripollés* setmanari y revista periódica que se publican respectivament en Olot y Ripoll. A tots retornem lo saludo que á la prensa dirigeixen, y baldament que ab sos esforços poguessen reportar al país molts profits aixis morals com materials.

—Si *La Lucha* hagués comprés nostra prudencia y la sua falsa posició, hauria pres lo millor partit pe' ella, que era 'l callar, y no 'l de obligarnos á presentarla al públich ab sos colors repugnants. Mes ja que la sua impudencia y descaro han arribat al extrém de ferli escriurer que nosaltres evadim la lluyta *perque fuigim de la veritat*, y que temém un *percans en nostra lògica* (ciencia que de segur no la coneix mes que de nom,) nos veyém precisats á publicar algunas de las innombrables afirmacions anti-catòlicas y heréticas que abundan en sa colecció, y que bastarán pera que, si alguna persona existeix encara que tingui á *La Lucha* per catòlica, (cosa que ho duptèm molt) so desenganyi y formi d' aquest periódich un judici del tot contrari.

En lo número corresponent al 1 de Janer de 1873, afirma que defensa pam á pam la llibertat y las *conquistas revolucionarias*. Ja saben nostres lectors quinas son las conquistas de la revolució de Setembre, y si proba ó no proba un gran catolicisme 'l defensarlas.—Tracta las sacerdots de esplotadors farsants en las següents ratllas; dihent: *que está disposada á lluytar contra los que..... ofereixen la beneventuransa eterna si ab aixó «consegueixen esplotar al incauto pajés y á la debil «dona, que son los únichs dos filons que á la teocracia li «quedan.» «Lo fanatisme religios, (continua) condemna «á las ánimas al foch etern, com lo fanatisme polítich «condemna als homes á la esclavitut y la tirania.... Lo fanatisme es l' abús de la fe,» (16 Maig del mateix any).*

—Proba lo seu bon criteri en questions de moralitat calificant al drama immoral de Alexandro Dumas, «de argument *altament moralisador*» y dedicantli un article encomiástich.—En lo número 6 de Agost, recomana als lectors en gran manera un discurs de Castelar, ahont

entre alt res cosas, afirma l' orador racionalista «que 'ls «enemic hs dels partits progressius fundan las ideas «progresivas, com lo juheu Sant Pau fundá lo Cristianisme, com lo monárquich Washington fundá la república del Nort».—En lo folletí corresponent al número del 20 d' Agost del mateix any, folletí obra del mateix Director de *La Lucha*, y que conté la major part dels errors condemnats en lo *Syllabus*, afirma que la soberania resideix en lo poble, que 'l poble y sols lo poble es lo dipositari de tot poder polítich, y que la revolució es lo medi mes licit, tota vegada que 'l poble es l' únich árbitre de sos destinos.—En lo del 23 del mateix mes, sosté incondicionalment los drets individuals, la llibertat de cmitir los pensaments, la de la ensenyansa, la de profe ssar la religió que 's vulla etc.—En lo corresponent al 5 de Setembre del mateix any, diu que la llibertat de cultos fou instituhida per Jesucrist, que es mes natural que la uniat religiosa, porque *aquesta lliga la inte ligencia*, afoga 'l desitj de investigar la veritat.—En lo del 10 del mateix mes, diu que *'ls ministres de la Iglesia catòlica dehuen predicar l' Evangelí, no als cristians, que no necessitan capellans, sinó als infels... porque qui creu y practica la doctrina del Nazareno, aquest no ha menester sacerdotes.*» Y prou de heretgias, puig si anabam seguint tots los anys de publicació de *La Lucha*, com per alt ho hem fet ab lo 1873, fora facil trobessem alli confi rmadas totas las doctrinas heréticas, desde 'ls ebionitas y cerintians fins als moderns racionalistas Y deixém apart aquell esperit *clerofobo* que regna constantment en sas páginas, aquellas excitacions que feya á las autoritats en temps de la revolució, á que perseguissen y expulsessen ordres religiosas, aquell interés contínuo en posar en ridicol y calumniar als sacerdots, publicant sovint tot alló que tendeix á infamarlos, aquella burla volteriana de las prácticas religiosas de que ha fet gala tantas vegadas, ja tronant contra las peregrinacions, ja contra escrits piadosos, ja en fi contra tot lo que respira verdadera pietat y catolicisme. *La Lucha* no s' ha retractat de cap error, sino que segeix la mateixa ruta, ¿y té 'l descaro de voler passar per catòlich? ¿y creu de bona fé discutible lo seu anti-catolicisme?

Acabém excitant á las familias catòlicas á que no admetin en sas casas á *La Lucha*, y que l' excluheixin com mereix un periódich contrari á la Religió catòlica.

Butlletí religiós.

Quaranta Horas.—Comensan demá en la Iglesia del Seminari.

Demá Diumenge á la tarda 's farà la professó del Via-crucis que sortirá de la Iglesia de Sant Pere y recorrerà alguns carrers, predicará lo P. Celesti Matas.

—Divendres festa dels Dolors de Ntra. Senyora predicará tambe lo dit Pare Jesuít.

—Demá tindrà lloch en la Iglesia del Mercadal la funció acostumada en tots los primers Diumenges.

Solució á la xarada del número passat.

BO-TI-NA.